

ствола та 129 патронів. Показаннями свідка гр. З. було встановлено ряд обставин. Але лише питання, де гр. М. міг взяти зброю, гр. З. відповів, що чув від товаришів, що в с. Борки живе гр. М., який займається розкопками та захоплюється військовою тематикою [3]. В зв'язку з цим, постановка запитань свідку після вільної розповіді однозначно є потрібною.

Підводячи підсумки, зазначимо, що допит є обов'язковою слідчою (розшуковою) дією при розслідуванні злочинів, пов'язаних з незаконним поводженням зі зброєю, боєприпасами та вибуховими речовинами. Під час нього застосовується ряд тактичних прийомів: встановлення психологічного контакту із допитуваним; викладання показань у формі вільної розповіді; постановку запитань; пред'явлення доказів.

Список використаних джерел:

1. Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия / Р. С. Белкин. – М. : БЕК, 1997. – 342 с.
2. Ващук О. П. Прийоми верифікації даних при проведенні слідчих (розшукових) дій / О. П. Ващук // Право і суспільство. – 2013. – №6. – С. 295-297.
3. Справа № 621/347/14-к, Архів Зміївського районного суду Харківської області, 2014 р.
4. Яблоков Н. П. Криминалистика в вопросах и ответах : учебное пособие / Н. П. Яблоков. – М.: Юристъ, 2000. – 224 с.

Христов Олександр Леонідович
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук
Фат Даріна Вадимівна
курсант 3 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТАКТИКА ОГЛЯДУ МІСЦЯ УБИВСТВА НА ЗАМОВЛЕННЯ, ВЧИНЕНОГО З ВИКОРИСТАННЯМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Розкриття й розслідування злочинів, що вчинені з застосуванням вогнепальної зброї знаходяться в залежності від тактично правильно проведеного огляду місця події. У кримінальних провадженнях даної категорії специфічними об'єктами огляду є не тільки знаряддя вчинення

злочину, але й сліди використання вогнепальної зброї (стріляні кулі, гільзи, пробоїни й пошкодження у різних перешкодах тощо) [1].

Вагомим потенційним джерелом інформації про вбивство є місце події. Воно містить більш-менш повне відображення злочину (сліди злочинця, потерпілого, речові докази), аналіз якого дає змогу моделювати механізм злочину та обставини його вчинення. На жаль, під час розслідування вбивств слідчі не завжди повно використовують можливості залучення експерта [2, с. 79].

На місці вбивства, скоєного на замовлення, можуть залишитися певні сліди перебування й дій людини, характерні насамперед для вбивства із застосуванням вогнепальної зброї. Але враховуючи те, що кілер вживає спеціальних заходів для спотворення слідової картини своїх дій, у кожному конкретному випадку вбивства, слідів переважно небагато, тому потрібно вживати ретельних заходів пошуку для їх виявлення й використовувати всі криміналістичні можливості з метою їх встановлення й використання під час розслідування.

Ефективність проведення огляду місця події у справах про вбивство на замовлення прямо залежить від складу слідчо-оперативної групи. У справах такої категорії до складу слідчо-оперативної групи повинні входити: слідчий, оперативний працівник, спеціаліст-криміналіст, судово-медичний експерт або лікар. Присутність судово-медичного експерта або лікаря під час огляду трупа, обов'язкова. Це передбачено ст. 238 КПК України, у якій зазначено, що огляд трупа слідчим, прокурором проводиться за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта [3].

Після того, як слідчо-оперативна група прибула на місце події, слідчий, як старший групи повинен оцінити ситуацію, визначити межі огляду та забезпечити подальшу охорону місця події, щоб не втратити вагомні докази й не допустити входу на місце події сторонніх осіб, які своїми діями чи рухами можуть внести зміни в обстановку місця події. Проте ефективність огляду місця події, залежить не тільки від швидкості прибуття працівників поліції на місце події і від вчасної охорони місця події та визначення її меж. Межі огляду визначаються залежно від місця, де було виявлений труп вбитої особи. Крім цього, необхідно враховувати й сліди, які можуть вказати на напрямок, звідки було принесено труп, і напрямок відходу з місця події. Так, А. М. Кустов і С. С. Саміщенко зазначають, що вибір методики огляду місця події здійснюється в ході загального ознайомлення з місцем події. На цьому етапі слідчий визначає умовні границі місця події та вузлових об'єктів, одним з яких є труп [4, с. 309].

Слідами з цієї категорії справ є: зброя та сліди її застосування, предмети одягу й маскування, сліди взуття і транспорту на ґрунті; сліди в покинутому транспортному засобі. Зустрічаються й інші види слідів, проте

вилучаються рідше, тому особливу увагу слід приділяти пошуку мікрослідів, запаху людини, різноманітних виділень її організму (слина на недопалках, пото-жирова речовина, волосся тощо).

Місце вбивства, скоєного на замовлення, зазвичай включає кілька функціональних складових – ділянок, зон, для кожної з яких характерні свої види слідів перебування і здійснених дій:

1) місце прояву результатів замаху;

2) місце, звідки стріляли чи керували вибуховим пристроєм (іноді воно може збігатися з місцем замаху). Вибір цього місця визначається зручністю для ведення стрілянини та його захищеністю від сторонніх поглядів. На ньому можна знайти зброю, гільзи, прилади дистанційного вибуху, сліди перебування кілера. Зброю повинні досліджувати з метою виявлення на ній слідів запаху особи, яка її застосувала, слідів її рук, мікрослідів від одягу й упаковки, в якій вона зберігалася до застосування, слідів пострілу, а також даних, що індивідуалізують зброю – вид, модель, місце виробництва, маркування, зміни.

3) місце засідки. Це місце, через те що злочинець тут перебував неодноразово (вивчаючи обстановку, готуючись до вбивства) й протягом тривалого часу, зазвичай містить значну інформацію про злочинця. Якщо кілер діє під прикриттям або в парі, може бути кілька місць засідки, при цьому вони можуть розташовуватися на значній відстані одне від одного. Тому обстеження ділянки, яка безпосередньо прилягає до місця замаху, має бути повним.

4) шлях відходу з місця події. Характер слідової картини на цьому етапі визначається тим, де розташоване місце замаху, що собою становить навколишня місцевість, чи використовує кілер транспорт і який саме. Відповідно до цього, на шляху відходу потрібно шукати сліди взуття і транспорту, покинуті або загублені злочинцем об'єкти (зброя, предмети одягу, маскування тощо), мікрОВОлокна та частини одягу в місцях, де злочинець долав перешкоди тощо;

5) місце, де злочинець залишив транспортний засіб, який використовував. Це може бути спеціально придбаний чи викрадений транспортний засіб. У всіх випадках потрібно виявити ознаки, які його індивідуалізують (номери, як давно та яким способом їх знищено або перероблено, конструктивні доробки тощо).

У тих випадках, коли замах вчинено поруч з помешканням або місцем роботи потерпілого, потрібно провести огляд квартири чи робочого кабінету, офісу тощо. Основну увагу при цьому слід приділити документам і записам, які можуть вказати на причини того, що сталося, й зацікавлених у цьому осіб, касетам автовідповідачів телефонів, іншим засобам прийому й передачі інформації, а також пошуку зброї, наркотичних речовин та інших об'єктів, які характеризують особистість потерпілого та його зв'язки. Під час огляду таких приміщень потрібно

перевірити, чи не встановлені в них пристрої для підслуховування, апаратура для зчитування відеоінформації тощо.

Огляд і дослідження таких засобів можуть сприяти виходу на замовника вбивства через фірми з постачання й установки цієї апаратури.

Під час проведення огляду місця вбивства та фіксації виявлених слідів особливе значення має точність характеристик виявлених об'єктів, їх відмінностей і розташування. Особливо це стосується фіксації слідів застосування вогнепальної зброї, встановлення видів зброї, яку застосовували, чи з якої вели у відповідь вогонь потерпілий чи його охорона, хто і звідки стріляв тощо [5].

Отже, знання слідчим таких особливостей дає йому можливість вже під час огляду місця події правильно визначитися з межами і об'єктами огляду та обстановкою на місцевості, що матиме значення для проведення наступних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Комаринец Б. М. Судебно-баллистическая экспертиза / Б. М. Комаринец. – Вып. 1. – М., 1974. – 166 с.
2. Алексейчук В. І. Використання спеціальних знань під час огляду місця події при розслідуванні вбивств / В. І. Алексейчук // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. - 2010. - Вип. 10. - С. 79-86. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trsek_2010_10_15.
- 3 Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI в редакції від 11.06.2016 / Офіційний Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до код. : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Кустов А. М. Судебная медицина в расследовании преступлений : [курс лекций] / А. М. Кустов, С. С. Самищенко. – М. : Моск. психолого-социальный ин-т, 2002. – 448 с.
5. Особливості розслідування вбивств : Фондова лекція з навчальної дисципліни «розслідування окремих видів злочинів» : [укладач В. В. Пясковський]. - Нац. акад. внутр. справ. – Київ, 2016. – 38 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naia.kiev.ua>.